Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

LOUKKAANTUNEIDEN LINTUJEN HOITORINGIN VUOSIKERTOMUS 2016

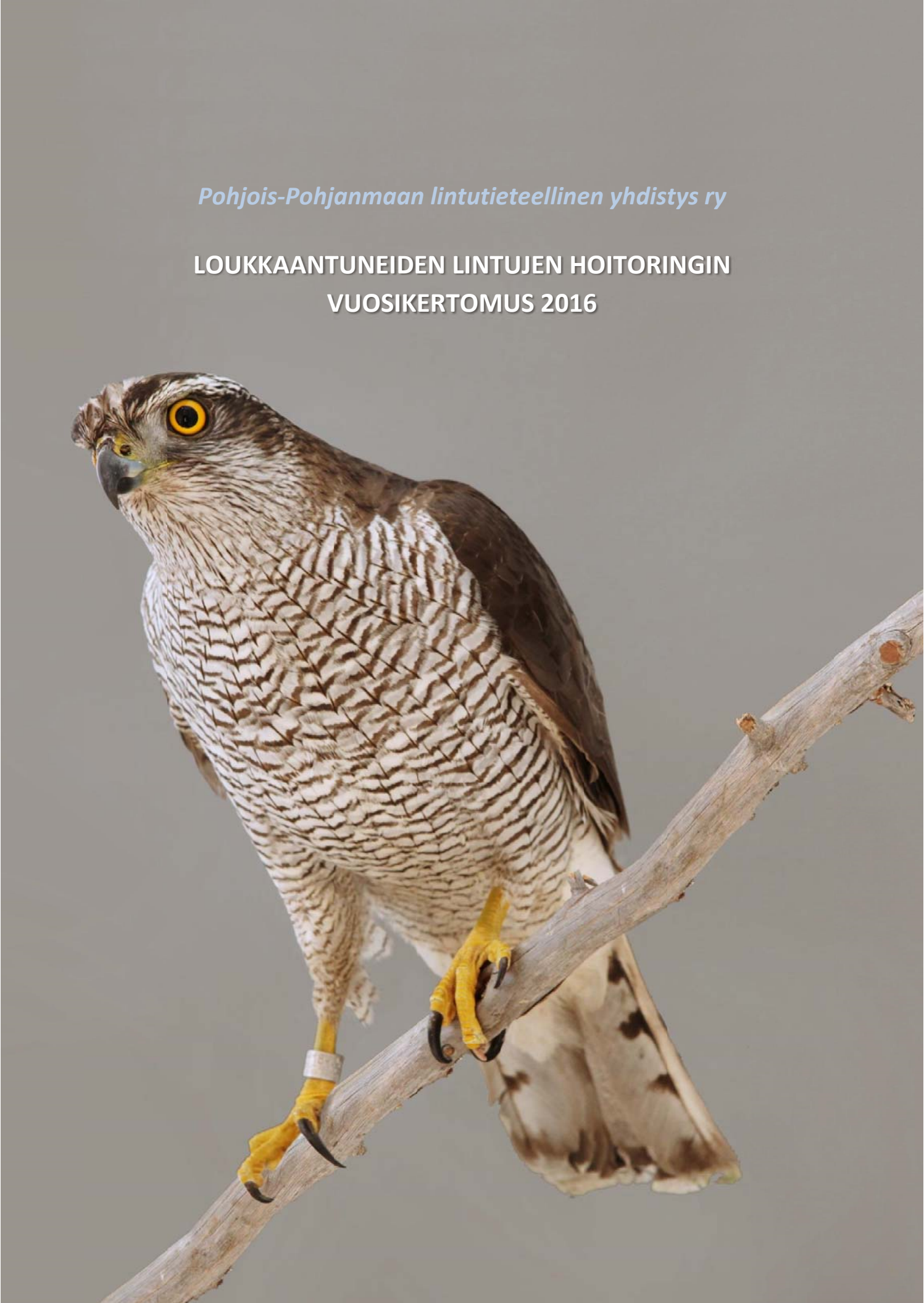

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (PPLY)
LOUKKAANTUNEIDEN LINTUJEN HOITORINGIN VUOSIKERTOMUS 2016

Ari-Pekka Auvinen

Loukkaantuneiden lintujen hoitoringin toimintaan osallistuivat vuoden aikana:

Esa Aalto (Oulu),
Antero Autio (Siikalatva),
Ari-Pekka Auvinen (Oulu),
Petri Haapala (Oulu),
Esa Hohtola (Oulu),
Reijo Jussilainen (Nivala)
Sami Kalliokoski (Vihanti),
Juha Markkola (Hailuoto),
Iiris Poukkanen (Hailuoto),
Pauliina Rautio (Oulu),
Erik Saarnio (Muhos),
Jani Suua (Taivalkoski),
Heli Suurkuukka (Oulu),
Heikki Tuohimaa (Raahen seutu),
Tanja Tuomikoski (Oulu) ja
Henri Ukonaho (Raahe)

Lisäksi hoitoringin sähköpostilistalle loukkaantuneet@pply.fi kuuluivat neuvonantajina intendentti Mari Heikkilä (Ranua Zoo), tutkija Marja Isomursu (EVIRA), Reijo Kylmänen, Risto Tornberg sekä eläinlääkäri Jussi Virta (Oulun kaupunki).

Kuudetta vuottaan toimineen loukkaantuneiden lintujen hoitoringin vuoden 2016 aikana saamien yhteydenottojen määrä vastasi jotakuinkin paria edellistä vuotta. Tarkkaa kirjanpitoa puheluista ja viesteistä ei pidetty, mutta arviolta niitä tuli vuoden aikana yli 200. Suurin osa yhteydenotoista tulee tätä nykyä suoraan hoitorinkiläisille, mutta kymmeniä puheluita/tehtäviä saatiin myös poliisin ja hätäkeskuksen välittäminä. Keväällä ja kesällä toimintaa vaikeutti PPLY:n sivujen kaatuminen, minkä vuoksi hoitoringin yhteystiedot eivät olleet vähään aikaan saatavissa.

Oulujokeen 24.12.2014 siirretty nuori kyhmyjoutsen ja sen seuraksi vuodenvaihteessa 2015/2016 tuodut kaksi laulujoutsenta saivat runsaasti huomiota (kuva 1). Ajoittain joutsenten kohtalosta huolestuneet kaupunkilaiset kuormittavat soitoillaan ja viesteillään hoitorinkiläisten lisäksi myös viranomaisia ja eläintarhoja. Lopulta kahdelle laulujoutsenelle kävi todennäköisesti hyvin – ne saivat heinäkuussa alkaneen sulkasadon myötä lentokelpoiset siipisulat ja katosivat vakiopaikaltaan Merikosken voimalaitoksen yläpuolelta. Jäljelle jääneen kyhmyjoutsenen kohtalo oli sen sijaan huonompi. Linnun olkavarsi katkesi myrskyisenä päivänä elokuun lopussa, jonka jälkeen joutsen lopulta pyydystettiin ja tutkimuksen jälkeen lopetettiin kaupungin valvontaeläinlääkäri Anne Timosen ja eläinlääkäri Jussi Virran toimesta 15.9.

Kuva 1. Merikosken voimalaitoksen yläkanavassa talvehtineet joutsenet vakiopaikallaan voimalaitoksen aidan takana. 31.3.2016. Kuva: Ari-Pekka Auvinen

Julkisuutta saivat myös muutamat muut hoitolinnut. Petri Haapalan kuvaamasta Oulun Patelasta 11.11. lentokyvyttömänä löytyneen Jussi-joutsenen autokyytivideosta tuli nettihitti, jota katsottiin PPLY:n Facebook-sivuilta yli 75 000 kertaa. Mediat Aamulehteä ja MTV:tä myöten kirjoittivat Jussista. Tätä kirjoittaessa Jussi viettää talvea Siikajoen Karinkannassa Toivo Lylyn navetassa toisen joutsenen seurassa.

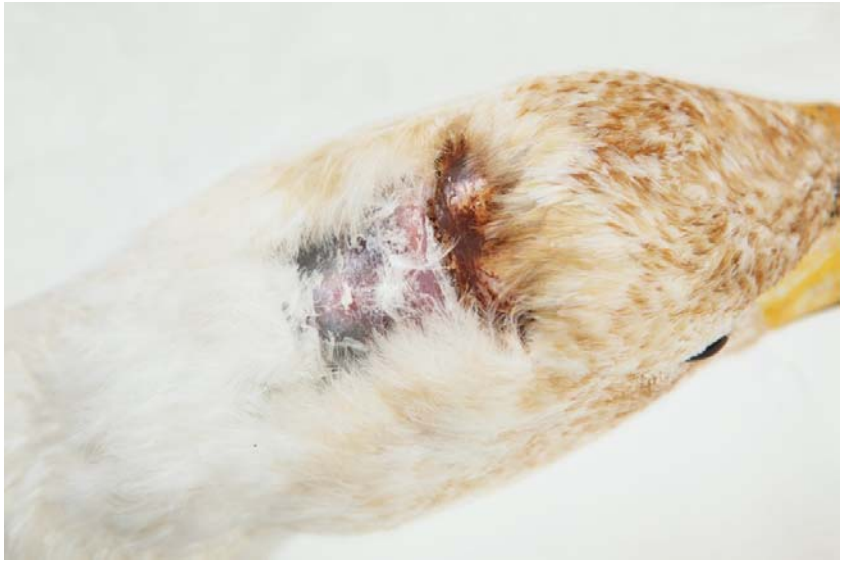

Kuva 2. Oulun Patelasta löytyneen laulujoutsenen (Jussi) päässä oli vanha vamma: höyhenetön alue, josta näkyi hieman kallon luuta. 16.11.2016. Kuva: Ari-Pekka Auvinen

Lehtien palstoille päätyi myös Oulaisista 15.11. löytynyt pikkuruokki, jolle saatiin järjestettyä autokyyti Pohjois-Norjaan sekä 2.11. Pyhäjoen Hanhikivenniemeltä löytynyt nuori, edellisenä kesänä rengastettu merikotka. Henriksi lintua pitkään seuranneen ja sen pyydystäneen Henri Ukonahon mukaan nimetty kotka tippui kesäkuun alun myrkyssä pesän mukana maahan ja mursi siinä yhteydessä olkavartensa pään. Rengastettaessa vammaa ei kuitenkaan huomattu, mutta marraskuun alussa otetuissa röntgenkuvissa luutunut vanha vamma näkyi hyvin (kuva 3). Henri-kotka vietiin Ranualle 20.11., jossa se asuu tätä kirjoittaessa vanhan merikotkanaaraan kanssa samassa häkissä.

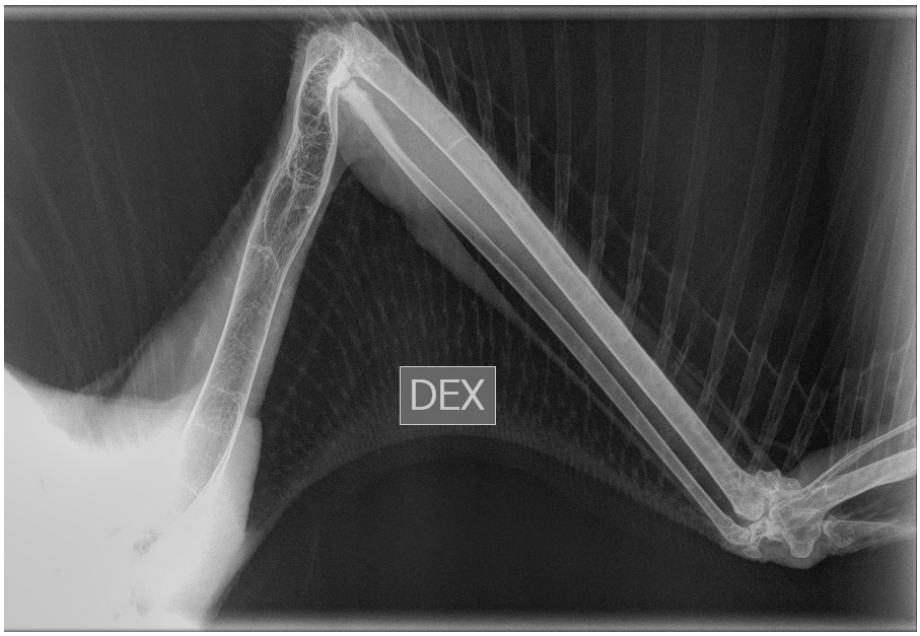

Kuva 3. Pyhäjoen Hanhikivenniemeltä 2.11.2016 hoitoon otetun nuoren merikotkan (Henri) oikean siiven olkavarren ulkopäässä näkyi röntgenkuvassa vanha vamma, joka estää siiven täysimääräisen käytön. 2.11.2016. Kuva: Oulun seudun eläinlääkärivastaanotto / Jussi Virta.

Vapautetuista hoitolinnuista saatiin vuoden aikana ensimmäinen varsinainen rengaslöytö, kun marras–joulukuussa 2013 hoidossa ollut vanha huuhkajakoiras törmäsi autoon 8.9. nelostiellä Temmeksellä seitsemän kilometrin päässä löytö- ja vapautuspaikastaan Tyrnävällä. Vaikka linnun kohtaloksi koitui törmätä autoon uudestaan – ja tällä kertaa siis kuolettavasti – niin rengaslöytö osoitti kuitenkin sen, että lintu oli kyennyt elämään itsenäisesti lähes kolmen vuoden ajan vapautuksensa jälkeen. Hoitoon tullessaan vuonna 2013 huuhkaja oli aluksi niin heikko, ettei se pysynyt pystyssä ja sitä täytyi syöttää käsin.

Vuoden 2016 aikana PPLY haki ja sai rahankeräysluvan, jonka myötä voidaan kerätä rahaa nimenomaan hoitolintutoiminnan kuluihin.

Pihalinnun lintuhoitolassa Pauliina Raution ja Ari-Pekka Auvisen kotona oli hoidossa ennätysmäärä lintuja, yhteensä 42 yksilöä 26 eri lajista (taulukko 1). Hoitotulos oli hyvä: 60 % linnuista voitiin palauttaa takaisin luontoon. Eläintarhaan päätyi lisäksi kolme lintua: edellä mainittu Henri-merikotka ja Jussi-joutsen (jonka navettapaikka Karinkannassa laskettiin tässä eläintarhaksi) sekä Kempeleestä elokuun lopussa löytynyt hiiripöllö.

Taulukko 1. Pihalinnun lintuhoitolassa vuonna 2016 hoidetut linnut kohtaloineen.

Laji	Hoitolintuja yhteensä	Vapautettu	Eläintarhaan	Kuoli tai lopetettiin
Laulujoutsen	3	1	1	1
Mustalintu	1	1	0	0
Merikotka	1	0	1	0
Mehiläishaukka	1	1	0	0
Varpushaukka	2	0	0	2
Kanahaukka	2	2	0	0
Ampuhaukka	1	0	0	1
Lehtokurppa	1	1	0	0
Naurulokki	2	1	0	1
Kalalokki	1	0	0	1
Pikkuruokki	1	1	0	0
Kesykyyhky	5	5	0	0
Sepelkyyhky	1	1	0	0
Helmipöllö	1	1	0	0
Hiiripöllö	2	1	1	0
Sarvipöllö	1	0	0	1
Lapinpöllö	1	0	0	1
Käki	1	0	0	1
Tervapääsky	6	6	0	0
Haarapääsky	1	0	0	1
Tilhi	2	0	0	2
Naakka	1	1	0	0
Mustavaris	1	1	0	0
Hemppo	1	1	0	0
Vihervarpunen	1	0	0	1
Peippo	1	0	0	1
Yhteensä (osuus)	**42**	**25 (60 %)**	**3 (7 %)**	**14 (33 %)**

Taivalkoskella vuosi 2016 oli hiljainen eikä yksikään lintu päätynyt hoitoon saakka. PPLY:n hoitoringin ”kummialueella” Nivalassa sen sijaan hoidettavia lintuja oli useita: Reijo Jussilaisen hoidossa kävivät mm. kaksi tuulihaukkaa ja yksi mustakurkku-uikku, jotka selviytyivät takaisin luontoon sekä töyhtöhyyppä ja pahoin nälkiintynyt muuttohaukka, jotka kuolivat hoitoyrityksistä huolimatta.

Kuvia hoitolinnuista (kaikki kuvat A-P Auvinen)

Kansi. Kuivaniemellä 14.12. supiloukkuun jääneen toisen kalenterivuoden kanahaukkakoiraan siiven arveltiin vioittuneen, jonka lisäksi siltä puuttui yhdestä varpaasta kynsi. Puuttuva kynsi alkoi kuuden päivän hoitojakson aikana kasvaa takaisin. Linnun paino nousi 810 grammasta 870 grammaan ja haukka voitiin palauttaa löytöpaikalle 21.12.

Oulaisten Kokkorämeeltä 15.11. lumihangelta löytyneen nuori pikkuruokin kuljettamiseen Pohjois-Norjaan saatiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen myöntämä poikkeuslupa. Lopulta itse kyyti järjestyi sosiaalisen media avulla: linnun vei Norjaan 18.11. Lyngseidetiin matkalla ollut oululaisnainen.

Vuoden ainoa helmipöllö tuli yllättäen hoitoon jo keväällä (2.5.), kun se törmäsi Oulunsalon Vihiluodossa ikkunaan omakotitalon ikkunaan. Kuvassa vapautettu lintu 8.5. Oulun Mustalammella.

Kempeleessä 17.8. ikkunaan törmänneen nuoren varpushaukkanaaraan jalat olivat jäykistyneet toimintakyvyttömiksi, mutta silti se olisi kyennyt siipiensä puolesta lentämään. Lintu kuoli kolmen hoitopäivän jälkeen. Eviran kuolinsyyselvityksen mukaan sen yhden selkänikaman sisällä oli verenvuotoa, joka saattoi vahingoittaa selkäydintä ja aiheuttaa jalkojen halvaantumisen.

Oulun Rajakylästä 21.8. löytynyt nuori ampuhaukka oli ensi alkuun pirteä ja söi, mutta lopulta sen ruokahalu loppui ja lintu kuihtui pois. Haukka kuoli hoidossa 27.8. Eviran tutkimuksessa siitä löytyi merkkejä vanhasta törmäysvammasta (rintalasta ja solisluu) sekä *Enterococcus hirae* -bakteerin kasvustoa keuhkoissa ja vähäisemmin aivoissa ja munuaisissa.

Oulun Herukasta 2.12. löytynyt kesykyyhky oli hoidossa kolme viikkoa. Sen toisen siiven olkanivel oli todennäköisesti tulehtunut eikä lintu lentänyt. Kauniiksi Kaisaksi nimetty pulu palautettiin löytöpaikalle lentokykyisenä 23.12.

Kempeleen Mourunginjärveltä 9.10. hoitoon tuodun vanhan (+ 1 kv) lehtokurpan hoitaminen osoittautui vaativaksi. Lintu saatiin syömän mullalla täytettyyn matalaan altaaseen upotettuja eläviä onkilieroja ja kärpäsentoukkia (rei'itetystä mullasta löytyi jälkikäteen vain yksi kärpäsentoukka) ja Pauliina sai sen jopa syömään jauhelihaa kädestä, mutta silti linnun paino vain laski. Lopulta lintu vapautettiin Pihalinnun hoitolan lähimetsään, kun toisena vaihtoehtona oli lopettaminen. Kurpan kohtalosta tämän jälkeen ei ole tietoa. Syksyllä 2016 hoitorinki sai tavallista enemmän lehtokurppia koskeneita soittoja.

Pyhäjoen Pirttikoskelta 26.11. lumihangelta kaukana vedestä löytynyt mustalintu vapautettiin 28.11. Oulun Hartaanselälle.

Pihalinnun hoitolassa kymmenkunta päivää 2.–13.9. viettänyt nuori mehiläishaukka löytyi lentokyvyttömänä tien laidassa Vihannista. Syynä lentokyvyttömyyteen oli todennäköisesti nälkiintyminen. Hoidossa sen paino nousi 560 grammasta 715 grammaan. Ihmistä pelkäämätön lintu vapautettiin Oulujokivarren Kärppään, jossa se jäi lopulta istumaan pellon reunalla olleen suuren männyn oksalle.

Oulun keskustassa törmäsi liikehuoneiston ikkunaan 20.2. peräkanaa sekä pulu että nuori kanahaukkakoiras, jotka molemmat päätyivät hoitoon – ja selvisivät. Kolmen päivän hoidon jälkeen kanahaukka vapautettiin Oulun Ruskoon. Vapautettaessa haukka kuitenkin lennähti takaisin auon katolle ja jäi katselemaan vapauttajaansa puolen metrin päästä.

Pihalinnun hoitolan kesän leimallisin ääni oli hemponpoikasen voimakas ja vaativa kerjuuääni tsit-tsi. Poikanen löytyi Muhoksen Päivärinteeltä, kun pihatalkoissa kaadettiin pensas, jossa oli hempon pesä. Poikanen ehti olla vuorokauden hoidossa siitä ilmoittaneella naisella, joten mahdollisuutta sen emoille palauttamiseen ei ollut. Yllättäen poikanen saatiin kuitenkin kasvamaan ja kahden viikon hoidon jälkeen se voitiin palauttaa 12.8. lähellä löytöpaikkaa, jossa se havaittiin vielä kuukauden päivät Saana ja Jouni Meskin pihalle perustetulla ruokinnalla.

Vaikka renkaassa lukikin London EL70499, ei potilas ollut englantilainen vaan skotti. Oulun Höyhtyältä 30.8. hoitoon tuotu kalalokki kuoli lähes välittömästi. Lintu oli rengastettu Westhillissä Aberdeenin lähellä vähintään kolme vuotta vanhana 7.2.2009 eli se oli kuollessaan todennäköisesti yli kymmenvuotias. Marja Isomursu (Evira) löysi sen lihasmahasta sieniperäisen tulehduksen.

Oulun Sankivaaran golfkentällä seurattiin lokakuussa nuorta joutsenta, jonka toinen jalka oli vioittunut eikä se siksi voinut juosta lentoon. Myöhäisen talventulon ansioista linnun jalka ehti kuitenkin parantua riittävästi ennen lammikoiden jäätymistä ja lintu todennäköisesti pääsi muiden joutsenten mukaan. Kuvassa joutsen hyppää rannalta veteen 14.10.